

Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti
Agrobiotexnologiyalar va oziq-ovqat xavfsizligi instituti 60810500 – O'simliklar
himoyasi va karantini talmi yo'nalishi uchun «Qishloq xo'jalik fitopatologiyasi»
fanidan tayyorlangan fan dasturiga

TAQRIZ

Ushbu fan dasturi 3-4 kurslarda O'simliklar himoyasi va karantini talmi
yo'nalishi talabalariga «Qishloq xo'jalik fitopatologiyasi» fani bo'yicha bilim va
malakalarini egallashi, ko'nikmalarini shakllantirishga qaratilgan mavzular qamrab
olingan. «Qishloq xo'jalik fitopatologiyasi» fanni o'qitishdan maqsad talabalarga
o'zlari tanlagan mutaxassisligiga qiziqish uyg'otish, talabalarlar bilimi va
ko'nikmalariga qo'yilgan talablar, fanni o'qitish uslublari hamda respublika agrar
sohasini barqaror rivojlantirish ahamiyati to'g'risida batafsil tushuncha va bilimlarni
shakllantirishdan iborat.

Talabalar ushbu fanni o'qishi davomida zararkundalar tur tarkibi ularning
sistematikasi hamda kurash choralarini o'zlashtirib oladilar.

60810500 – O'simliklar himoyasi va karantini talmi yo'nalishi 3 - 4 - kurslarda
talabalar uchun «Qishloq xo'jalik fitopatologiyasi» fani 3 – 4 semestrlarda
rejalashtirilgan fan bo'lib, unda ma'ruza va amaliy mashg'ulotlari mavzulari fan
dasturi asosida tuzilgan, mavzular ketma-ketligi bir-birini to'ldirib, fanning barcha
bo'limlarini qamrab olgan. Mustaqil ta'lim mavzulariga alohida e'tibor berilgan
bo'lib ma'ruza va amaliy mashg'ulotlar mavzularida keltirilgan mavzular mustaqil
ta'lim mavzulariga kiritilmaganligi talabalarining mustaqil ta'limlarda o'zlari
mustaqil ravishda ishlashga qaratilgan.

Bundan tashqari fan dasturida keltirib o'tilgan adabiyotlarning ro'yxati
o'zlarining tarkibi jihatdan sillabusda keltirilgan mavzularni ma'ruza va amaliy
mashg'ulot hamda mustaqil ta'lim mavzularini o'zlashtirishda amaliy yordam beradi.

Fan dasturi O'simliklar himoyasi va karantini talmi yo'nalishi talabalariga 3-4
kurslarda 6 - 7 – simestrda o'qitish uchun «Qishloq xo'jalik fitopatologiyasi»
fanidan tuzilgan foydalanishlari uchun oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi
tomonidan qo'yilgan barcha talabalar uchun zarur bo'lgan tavsiyalar va uni foydalanishlari uchun
tavsiya etaman.

SamDVMBU "O'simliklar
xashak yeishitirish" kate
q/x.f.doktori

I.T. Ergashev

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA'LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
SHAROF RASHIDOV NOMIDAGI
SAMARQAND DAVLAT
UNIVERSITETI
AGROBIOTEXNOLOGIYA VA
OZIQ-OVQAT XAVFSIZLIGI
INSTITUTI

Ko'xyalga olindi:
№ BD-60810500
2024 yil 09.30

QISHLOQ XO'JALIK FITOPATOLOGIYASI FAN DASTURI

Bilim sohasi: 800000 – Qishloq, o'tmon, baliq xo'jaligi va veterinariya
Ta'lim sohasi: 810000 – Qishloq xo'jaligi
Ta'lim yo'nalishi: 60810500 – O'simliklar himoyasi va karantini

Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti
Agrobiotexnologiyalar va oziq-ovqat xavfsizligi instituti 60810500 – O'simliklar
himoyasi va karantini talmi yo'nalishi uchun «Qishloq xo'jalik fitopatologiyasi»
fanidan tayyorlangan fan dasturiga

TAQRIZ

Ushbu fan dasturi 3-4 kurslarda O'simliklar himoyasi va karantini talmi yo'nalishi talabalariga «Qishloq xo'jalik fitopatologiyasi» fani bo'yicha bilim va malakalarini egallashi, ko'nikmalarini shakllantirishga qaratilgan mavzular qamrab olingan. «Qishloq xo'jalik fitopatologiyasi» fanni o'qitishdan maqsad talabalarga o'zlari tanlagan mutaxassisligiga qiziqish uyg'otish, talabalarlar bilimi va ko'nikmalariga qo'yilgan talablarni, fanni o'qitish uslublari hamda respublika agrar sohasini barqaror rivojlantirish ahamiyati to'g'risida batafsil tushuncha va bilimlarni shakllantirishdan iborat.

Talabalar ushbu fanni o'qishi davomida zararkundalar tur tarkibi ularning sistematikasi hamda kurash choralarini o'zlashtirib oladilar.

60810500 – O'simliklar himoyasi va karantini talmi yo'nalishi 3 - 4 - kurslarda talabalar uchun «Qishloq xo'jalik fitopatologiyasi» fani 3 – 4 semestrlarda rejalashtirilgan fan bo'lib, unda ma'ruza va amaliy mashg'ulotlari mavzulari fan dasturi asosida tuzilgan, mavzular ketma-ketligi bir-birini to'ldirib, fanning barcha bo'limlarini qamrab olgan. Mustaqil ta'lim mavzulariga alohida e'tibor berilgan bo'lib ma'ruza va amaliy mashg'ulotlar mavzularida keltirilgan mavzular mustaqil ta'lim mavzulariga kiritilmaganligi talabalarining mustaqil ta'limlarda o'zlari mustaqil ravishda ishlashga qaratilgan.

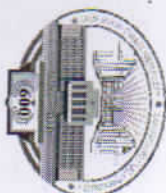
Bundan tashqari fan dasturida keltirib o'tilgan adabiyotlarning ro'yxati o'zlarining tarkibi jihatdan sillabusda keltirilgan mavzularni ma'ruza va amaliy mashg'ulot hamda mustaqil ta'lim mavzularini o'zlashtirishda amaliy yordam beradi.

Fan dasturi O'simliklar himoyasi va karantini talmi yo'nalishi talabalariga 3-4 kurslarda 6 - 7 – simestrda o'qitish uchun «Qishloq xo'jalik fitopatologiyasi» fanidan tuzilgan foydalanishlari uchun oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi tomonidan qo'yilgan barcha talabalariga qaratilgan va uni foydalanishlari uchun tavsiya etaman.

SamDVMBU "O'simliklar himoyasi va karantini talmi yo'nalishi" kafedrasining q/x.f.doktori

I.T. Ergashev

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA'LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
SHAROF RASHIDOV NOMIDAGI
SAMARQAND DAVLAT
UNIVERSITETI
AGROBIOTEXNOLOGIYA VA
OZIQ-OVQAT XAVFSIZLIGI
INSTITUTI

Ko'xyalga olindi:
№ BD-60810500
2024 yil 09.30

QISHLOQ XO'JALIK FITOPATOLOGIYASI FAN DASTURI

Bilim sohasi: 800000 – Qishloq, o'tmon, baliq xo'jaligi va veterinariya
Ta'lim sohasi: 810000 – Qishloq xo'jaligi
Ta'lim yo'nalishi: 60810500 – O'simliklar himoyasi va karantini

Fan/modul kodi	O'quv yili	Semestr	ECTS - Kreditlar
QXFITO 1608.	2026-2027	VI	4
QXFITO 1708	2027-2028	VII	4
Fan/modul turi	Ta'lim tili		Haftadagi dars soatlari
Majburiy	O'zbek		6
Fan nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Umumiy (soat)
Qishloq xo'jalik fitopatologiyasi	48	72	120
	48	72	120

Fanning maqsadi (FM)	
I. FANNING MAZMUNI	Fanni o'qitishdan maqsad – o'simlik kasalliklari va ularga qarshi kurash choralarini o'rgatish, respublikamiz va turli viloyatlari uchun xos bo'lgan qishloq xo'jalik ekinlarining har bir kasalligini to'liq o'rganishni, ularga qarshi kurash choralarini qo'llash bo'yicha bilim asoslarini o'zlashtirish, Fanni o'qitishdan maqsad - himoyalangan yerlarda ko'chat va sabzavot mahsulotlarni yetishtirish va ularni hosildorligini oshirish asosiy usullarini hamda yangi kiritilgan navlarini ko'paytirishga qaratish.
FMI	Fanning vazifasi – talabalar qishloq xo'jalik ekinlari kasalliklari tarkibini, morfologiyasini, rivojlanish xususiyatlarini va ularga qarshi samarali kurash choralarini qo'llay olish. Kasalliklarga qarshi karantin, kimyoviy, biologik, agrotexnik kurash choralarini asosida uyg'unlashtirilgan himoya qilish tizimini o'rgatishdan iborat.

Fan mazmuni	
II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)	
III. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:	
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)	
M1	G'o'za kasalliklari va ularga qarshi kurash choralarlari. G'o'za kasalliklari va ularga qarshi kurash choralarlari. Vertisilliyoz va fuzarioz so'lishi (vilt), ko'chatlarning ildiz chirishi, qora ildiz chirishi, makrosporioz, gommoz kasalliklari va ularga qarshi kurash choralarlari;

	karantin kasalliklari /texass ildiz chirishi/, antraknoz, barg bujmayishi, un-shudring va ularga qarshi kurash choralarlari; yuqumsiz kasalliklari, xloroz, garmisel urishi, barglar sarg'ayishi, g'uncha va tugunlarning tushib ketishi, oziq moddalarni yetishmaganligi va bargning shakli o'zgarishi kasalliklarning namoyon bo'lishi, tashqi belgilari va qo'zg'atuvchilari. Kasallikning tarqalishi va iqtisodiy zarari.
M2	G'o'za kasalliklari va ularga qarshi kurash choralarlari. G'o'za kasalliklari va ularga qarshi kurash choralarlari. Vertisilliyoz va fuzarioz so'lishi (vilt), ko'chatlarning ildiz chirishi, qora ildiz chirishi, makrosporioz, gommoz kasalliklari va ularga qarshi kurash choralarlari; karantin kasalliklari /texass ildiz chirishi/, antraknoz, barg bujmayishi, un-shudring va ularga qarshi kurash choralarlari; yuqumsiz kasalliklari, xloroz, garmisel urishi, barglar sarg'ayishi, g'uncha va tugunlarning tushib ketishi, oziq moddalarni yetishmaganligi va bargning shakli o'zgarishi kasalliklarning namoyon bo'lishi, tashqi belgilari va qo'zg'atuvchilari. Kasallikning tarqalishi va iqtisodiy zarari.
M3	G'alla donli ekinlarning kasalliklari va ularga qarshi kurash choralarlari. G'alla donli ekinlarning kasalliklari va ularga qarshi kurash choralarlari. Bug'doyning qorakuya /qattiq qorakuya, kukunsimon qorakuya, poya qorakuyasi/, ildiz chirish kasalliklari va ularga qarshi kurash choralarlari. Donli ekinlarning zang kasalliklari /chiziqli yoki poya zang, qo'ng'ir zang, sariq zang/ ga qarshi kurash choralarlari. Donli ekinlarning boshqa kasalliklari: un-shudring, qo'ng'ir qoramir dog'lanish, chiziqli va to'rsimon dog'lanish, murak qorayishi, ildiz chirishi, bakterial, virus va mikoplazmalar qo'zg'atadigan kasalliklar va ularga qarshi kurash choralarlari.
M4	G'alla donli ekinlarning kasalliklari va ularga qarshi kurash choralarlari. G'alla donli ekinlarning kasalliklari va ularga qarshi kurash choralarlari. Bug'doyning qorakuya /qattiq qorakuya, kukunsimon qorakuya, poya qorakuyasi/, ildiz chirish kasalliklari va ularga qarshi kurash choralarlari. Donli ekinlarning zang kasalliklari /chiziqli yoki poya zang, qo'ng'ir zang, sariq zang/ ga qarshi kurash choralarlari. Donli ekinlarning boshqa kasalliklari: un-shudring, qo'ng'ir qoramir dog'lanish, chiziqli va to'rsimon dog'lanish, murak qorayishi, ildiz

	chirishi, bakterial, virus va mikoplazmalar qo'zg'atadigan kasalliklar va ularga qarshi kurash choralar.
M5	Beda kasalliklari va ularga qarshi kurash choralar. Beda kasalliklari va ularga qarshi kurash choralar. Askoxioz, un-shudring, soxta un-shudring, zang, qo'ng'ir dog'lanish, sarig dog'lanish, fuzarioz so'lish, serksporo, mozaika, pasbuyillik kasalliklari va ularga qarshi kurash choralar.
M6	Tola olinadigan o'simliklar kasalliklari va ularga qarshi kurash choralar. Tola olinadigan ekinlarning kasalliklari va ularga qarshi kurash choralar. Ildiz chirish, fuzarioz so'lish, makrosporo, kul rang chirish, alternarioz, zang, polisporoz kasalliklari va ularga qarshi kurash choralar. Zig'ir va kanop kasalliklari va ularga qarshi kurash choralar.
M7	Moy olinadigan o'simliklar kasalliklari va ularga qarshi kurash choralar. Moy olinadigan ekinlarning kasalliklari va ularga qarshi kurash choralar. Fuzarioz, vertisilyoz so'lish, soxta un-shudring, oq chirish, zang, qo'ng'ir chirish, ildiz chirish, septorioz kasalliklari va ularga qarshi kurash choralar.
M8	Lavlagi kasalliklari va ularga qarshi kurash choralar. Lavlagi kasalliklari va ularga qarshi kurash choralar. Ildiz chirish, serksporo, un-shudring, soxta un-shudring, zang, qizil chirish, qo'ng'ir chirish, fuzarioz so'lish, bakterioz, ildizmevalarning saqlash davrida chirish kasalliklari va ularga qarshi kurash choralar.
M9	Kartoshka kasalliklari va ularga qarshi kurash choralar. Kartoshka kasalliklari va ularga qarshi kurash choralar. Zamburug' kasalliklari: makrosporo, traxomikozi so'lish, rak, oddiy kalmaraz; Bakterial kasalliklari: so'lish, qora son, halqali chirish. Virus va mikoplazma kasalliklari; kasalliklarning tarqalishi, namoyon bo'lishi xususiyati va zarari hamda ularga qarshi kurash choralar.
M10	Pomidor kasalliklari va ularga qarshi kurash choralar. Pomidor kasalliklari va ularga qarshi kurash choralar. Pomidor va boshqa ituzumdoshlar oilasiga mansub o'simliklarning zamburug' kasalliklari, fuzarioz va vertisilyoz so'lish, septorioz, bargning qo'ng'ir dog'lanishi, makrosporo, mevaning tepa qismidan chirishi, bakterial kasalliklar: rak, qora dog'lanish, virusli va mikoplazma, mozaika, chiziqli dog'lanish kasalliklari va ularga qarshi kurash choralar.
M11	Karam kasalliklari va ularga qarshi kurash choralar.

	Karam kasalliklari va ularga qarshi kurash choralar. qorason, fomo, soxta un-shudring, fuzarioz, alternarioz, o'tkazuvchi bog'lanlar bakteriozi, shilimsiq bakterioz kasalliklari va ularga qarshi kurash choralar.
M12	Sabzi kasalliklari va ularga qarshi kurash choralar Sabzi kasalliklari va ularga qarshi kurash choralar. Un-shudring, fomo, qora, oq, kul rang va xo'l chirish kasalliklari. Kasalliklarning tarqalishi, belgilarning namoyon bo'lish muddatlari va xususiyatlari. Ildizmevalarning chirishiga imkon beradigan omillar va uning zarari hamda kasalliklarga qarshi kurash
M13	Piyoz va sarimsoqpiyoz kasalliklari va ularga qarshi kurash choralar Piyoz va sarimsoq piyoz kasalliklari hamda ularga qarshi kurash choralar. Perenosporoz, qora kuya, soxta un-shudring, virus kasalliklari va ularga qarshi kurash choralar.
M14	Poliz ekinlari kasalliklari va ularga qarshi kurash choralar. Poliz ekinlarning kasalliklari va ularga qarshi kurash choralar. Un-shudring, fuzarioz so'lish, ildiz chirish: bakterial kasalliklar: burchaksimon dog'lanish, ho'l chirish, o'tkazuvchi naychalar bakteriozi, mozaika kasalliklari va zarpechak hamda ularga qarshi kurash choralar.
M15	Urug'li meva daraxtlarni kasalliklari va ularga qarshi kurash choralar. Urug'li meva daraxtlarning kasalliklari va ularga qarshi kurash choralar. Olma va nok parshasi, qora rak, silosporoz, olma va behi un-shudringi, monilioz, meva chirish, bakterial rak ildiz raki, tana raki, virus va mikoplazma mozaika, xalqasimon mozaika kasalliklari va ularga qarshi kurash choralar.
M16	Danaki meva daraxtlarni kasalliklari va ularga qarshi kurash choralar. Danaki meva daraxtlarning kasalliklari va ularga qarshi kurash choralar. Teshikli dog'lanish yoki klyasterosporoz, monilioz, shaftoli un-shudringi, shaftoli barglarining bujmayishi, olxo'ri mevasini danaksizlanishi, olxo'ri polisitemozi, vertisilyoz, fuzarioz, bakterial raki, virus qo'zg'atadigan kasalliklar va ularga qarshi kurash choralar.
M17	Tok kasalliklari va ularga qarshi kurash choralar. Tok kasalliklari va ularga qarshi kurash choralar. Un-shudring yoki oidium, antraknoz, serksporo, mildy yoki soxta un-shudring, uzumni

	kul rang chirishi, bakterial rak kasalliklari va ularga qarshi kurash chorarlari.
	Yong'oq mevali o'simliklarni kasalliklari va ularga qarshi kurash chorarlari.
M18	Yong'oq mevali o'simliklarning kasalliklari va ularga qarshi kurash chorarlari. Qo'ng'ir va oq dog'lanish, bakterioz, un-shudring, bag'larning qizarishi, meva chirish kasalliklari va ularga qarshi kurash chorarlari.
	Manzarali daraxtlar kasalliklari va ularga qarshi kurash chorarlari.
M19	Manzarali daraxtlarning kasalliklari va ularga qarshi kurash chorarlari. Terakning parsha, zang, qo'ng'ir va oq dog'lanish, un-shudring, sitosporoz kasalliklari. Qayrag'ochni golland kasalligi, qora dog'lanish, un-shudringi. Tolning zang, un-shudring, qora dog'lanish kasalliklari. Emanning un-shudring, sitosporoz kasalligi. Zarangni oq va qora dog'lanish, un-shudring kasalliklari. Urug' va mevalar kasalliklari, mog'orlanish, mumiyolanishi, mevani shakl o'zgarishi, chirish, novdalar buralishi, so'lish, barg kasalliklari va ularga qarshi kurash chorarlari.
M20	Tut kasalliklari va ularga qarshi kurash chorarlari. Tut kasalliklari va ularga qarshi kurash chorarlari. Un-shudring, fuzarioz, silindosporoz, bakterioz, virusli mayda barglik kasalliklari va ularga qarshi kurash chorarlari.
M21	Ixota o'rmonzorlari o'simliklarining urug'i va mevasi kasalliklari va ularga qarshi kurash chorarlari. Ixota o'rmon daraxtlarining asosiy kasalliklari, ularning tarqalish intensivligi, saqlanish manbalari hamda ularga qarshi uyg'unlashgan kurash tizimining asosiy elementlari.
M22	Subtropik ekinlarining zamburug' qo'zg'atadigan kasalliklari va ularga qarshi kurash chorarlari. Subtropik o'simliklar - asosan, doim yashil, barg to'kadi ba'zi mevali daraxtlar hamda butalar. Bularga avokado, anjir, anor, zaytun, xurmo, chilonjyda (unobi), pista, mushmula, tok, dafna va boshqalarning Zamburug'li va bakterial kasalliklari, kasalliklarni asosiy belgilari va ularga uyg'unlashgan qarshi kurash chorarlari.
M23	Rezavor meva ekinlari kasalliklari va ularga qarshi kurash chorarlari Qulupnay kasalliklariga qarshi qo'llaniladigan tadbirlar tizimi, Qorag'at kasalliklariga qarshi qo'llaniladigan tadbirlar tizimi, Krjiovnik kasalliklariga qarshi qo'llaniladigan tadbirlar tizimi, Xo'jag'at kasalliklariga qarshi qo'llaniladigan tadbirlar tizimi.

Gullarning kasalliklari va ularga qarshi kurash chorarlari	
M24	Xrizantemani askoxioz, oq zang kasalligi, gvozdkaning bakteriyali so'lishi (vilt) kasalligi, giosinining sarg'ayish kasalliklari belgilari, kasallik qo'zg'atuvchilarning sistematik o'rni, biologik xususiyati, tarqalish yo'llari, infeksiya manbalari. Kurash tadbirlari tizimi va kurash chorarlari.
III. Laboratoriya mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar:	
Laboratoriya mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi.	
L1	G'o'za kasalliklari.
L2	G'o'za kasalliklari.
L3	Falla donli ekinlarning kasalliklari
L4	Beda kasalliklari
L5	Tola olinadigan o'simliklar kasalliklari.
L6	Moy-olinadigan o'simliklar kasalliklari
L7	Lavlagi kasalliklari
L8	Kartoshka kasalliklari
L9	Pomidor kasalliklari
L10	Karam kasalliklari
L11	Sabzi kasalliklari.
L12	Piyoz va sarimsoq kasalliklari.
L13	Ko'kaltar kasalliklari.
L14	Poliz ekinlarining kasalliklari
L15	Urug' mevali daraxtlar kasalliklari
L16	Danak mevali daraxtlar kasalliklari
L17	Tok kasalliklari
L18	Sitrus ekinlar kasalliklari.
L19	Yong'oq mevali o'simliklar kasalliklari
L20	Manzarali daraxtlar va gullarning kasalliklari.
L21	Tut kasalliklari.
L22	Rezavor mevali ekinlarning kasalliklari.
L23	O'simlik kasalliklarini hisoblash.
L24	Himoya tadbirlarini iqtisodiy samaradorligini baholash.

Tavsiya etiladigan kurs ishi mavzulari (K)	
K1	G'o'zaning vertitsilloz so'lish kasalligi, fuzarioz so'lish kasalligi, ildiz chirish, qora ildiz chirish, makrosporoz kasalligi, ko'sak va tola kasalliklari, karantin kasalliklari, yuqumsiz kasalliklari, gommoz kasalligi va ularga qarshi kurash choralar;
K2	Bedaning zamburug' qo'zg'atadigan kasalliklari va ularga qarshi kurash choralar;
K3	Bug'doyning qattiq qora kuya kasalligi, kukunsimon qora kuya kasalligi, zang kasalliklari, un-shudring kasalligi, ildiz chirish va ularga qarshi kurash choralar;
K4	Makkajuxorining pufakli qora kuya kasalligi va unga qarshi kurash choralar;
K5	Sholining pirikulyarioz kasalligi va unga qarshi kurash choralar;
K6	Dukkaki doni ekinlarning zamburug' qo'zg'atadigan kasalliklari va ularga qarshi kurash choralar;
K7	Kanopning zamburug' qo'zg'atadigan kasalliklari va unga qarshi kurash choralar;
K8	Zig'irning zamburug' qo'zg'atadigan kasalliklari va ularga qarshi kurash choralar;
K9	Kungaboqarning zamburug' qo'zg'atadigan kasalliklari va ularga qarshi kurash choralar;
K10	Tamakining zamburug' qo'zg'atadigan kasalliklari va ularga qarshi kurash choralar;
K11	Lavlagining ildiz chirishi, soxta un-shudring va un-shudring kasalliklari hamda ularga qarshi kurash choralar;
K12	Kartoshkaning virus qo'zg'atadigan kasalliklari, qora son va xalkali chirish kasalliklari hamda ularga qarshi kurash choralar;
K13	Pomidorning virus qo'zg'atadigan kasalliklari, bakterioz qo'zg'atadigan kasalliklari, zamburug' qo'zg'atadigan kasalliklari va ularga qarshi kurash choralar;
K14	Karamning qora son va perenosporoz kasalligi, bakteriya qo'zg'atadigan kasalliklari va ularga qarshi kurash choralar;
K15	Sabzining saqlash davridagi kasalliklari, o'sish davrida uchraydigan kasalliklari va ularga qarshi kurash choralar;
K16	Piyozning zamburug' qo'zg'atadigan kasalliklari va ularga qarshi kurash choralar;
K17	Poliz ekinlarining un-shudring kasalligi va unga qarshi kurash choralar;

K18	Bodring bakteriozi va unga qarshi kurash choralar;
K19	Olma va nokning parscha kasalligi va unga qarshi kurash choralar;
K20	Urug'li meva daraxtlarini un-shudring kasalligi va unga qarshi kurash choralar;
K21	Olmanning monilioz va qora rak kasalliklari hamda ularga qarshi kurash choralar;
K22	Danaki meva daraxtlarining teshikli dog'lanish va monilioz kasalliklari hamda ularga qarshi kurash choralar;
K23	Tokning oidium kasalligi va unga qarshi kurash choralar;
K24	Tokning antraknoz va bakteriya raki kasalliklari hamda ularga qarshi kurash choralar;
K25	Rezavor ekinlarining ok dog'lanish va kul rang chirish kasalliklari hamda ularga qarshi kurash choralar;
K26	Yong'oqning zamburug' qo'zg'atadigan kasalliklari va ularga qarshi kurash choralar;
K27	Tutning fuzarioz kasalligi va unga qarshi kurash choralar;
K28	Tutning un-shudring va bakterioz kasalliklari hamda ularga qarshi kurash choralar;
K29	Sitrus o'simliklarining zamburug' qo'zg'atadigan kasalliklari va ularga qarshi kurash choralar;
K30	Manzarali daraxtlarning zamburug' qo'zg'atadigan kasalliklari va ularga qarshi kurash choralar;

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar
Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular
"Qishloq xo'jalik fitopatologiyasi" fani bo'yicha mustaqil ta'lim va ishlarining kalendar tematik rejas

№	Mustaqil ta'lim mavzulari
1.	Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:
2.	Sholi kasalliklari va ularga qarshi kurash choralar.
3.	Sabzavotlarni omborxonada saqlash davridagi kasalliklari hamda ularga qarshi kurash choralar.
4.	Mevali nihol va ko'chatlardagi kasalliklari va ularga qarshi kurash choralar.
4.	Tamakining zamburug' qo'zg'atadigan kasalliklari va ularga qarshi kurash choralar.

5.	Sitrus o'simliklarining zamburug' qo'zg'atadigan kasalliklari va ularga qarshi kurash choralar.
6.	Rezavor ekinlarining oq dog'lanish va kul rang chirish kasalliklari hamda ularga qarshi kurash choralar.
7.	Mevalarni omborxonada saqlash davridagi kasalliklari hamda ularga qarshi kurash choralar.
8.	Fitosanitariya nazoratini amalga oshiradigan tashkilotlarning strukturasi, vazifasi va ularning faoliyatining o'zaro bog'liqligi.
9.	Fitosanitariya nazoratini amalga oshiruvchi tashkilotlarning ishini rejalashtirish va tashkil qilish.
10.	Fitosanitariya nazoratini amalga oshirishda ma'lumotlarni kod bilan belgilash prinsiplari.
11.	Kartoshkaning (tuganak) qorakuyasi va unga qarshi kurash choralar.
12.	Kartoshkaning virus kasalligi va unga qarshi kurash choralar.
13.	Kartoshkaning sarg'ayishi, kartoshkaning qo'ng'ir chirishi va unga qarshi kurash choralar.
14.	Shaftolining mozaikasi va unga qarshi kurash choralar.
15.	Tokning tillarang sarg'ayishi va unga qarshi kurash choralar.
16.	Soyaning poya raki, soyaning serkospoz kasalligi va unga qarshi kurash choralar.
17.	Chimninguning bakterial so'lish kasalligi va unga qarshi kurash choralar.
18.	Mevali daraxtlarni kuyish kasalligi va unga qarshi kurash choralar.
19.	Boshqoli don ekinlarini qorakuya kasalliklarini aniqlash
20.	Pomidorli fitofloroz va bakterial rak kasalligini aniqlash
21.	Kartoshkaning fitofloroz va rak kasalligini aniqlash
22.	Mevali daraxtlarning karantin kasalliklarini aniqlash
23.	Sitrus o'simliklarini fitoekspektiza qilish
24.	Gul o'simliklarini fitoekspektiza qilish

“Qishloq xo'jalik fitopatologiyasi” fanini o'zlashtirish jarayonida o'simlik kasalliklari va ularga qarshi kurash chora-tadbirlarini o'rganish, respublikamiz va turti viloyatlar uchun xos bo'lgan qishloq xo'jalik ekinlarining har bir kasalligini to'liq o'rganishni, ularga qarshi kurash choralarini qo'llash bo'yicha bilim asoslarini o'zlashtirish, fitopatologiya fanini qishloq xo'jaligini rivojlantirishdagi o'rni, o'simliklarda zamburug'lar, bakteriyalar va viruslar qo'zg'atadigan kasalliklar va ularning tuzilishi, o'simliklarning immuniteti, o'simlik kasalliklarini rivojlantirish va ko'payishi, qishloq xo'jalik ekinlari

kasalliklari rivojlanishini oldini olish usullari hamda Respublikada uchramadigan, lekin tarqalish xavfi bo'lgan qishloq xo'jalik ekinlarining karantin kasalliklarining turlari, kasallik qo'zg'atuvchilarining morfologik va sistematik xarakteristikasi, ularni aniqlash va ularga qarshi o'tkaziladigan karantin tadbirlari masallari o'rganiladi.

3.	V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar) Fanni o'zlashtirish natijasida talaba: - o'simlik kasalliklari turlarini aniqlash, o'simlik kasalliklari qo'zg'atuvchilarini rivojlantirish davrini aniqlash, kasalliklarni bartaraf qilishni zamonaviy usullarini qo'llash, kasalliklarga qarshi yangi preparatlarni qo'llash, kasalliklarga qarshi uyg'unlashgan kurash choralarini ishlab chiqish bo'yicha <i>tasavvur va bilimga ega bo'lishi</i>; - qishloq xo'jalik ekinlari kasalliklarini tashqi belgilari, qishloq xo'jalik ekinlari kasalliklarini kasallik qo'zg'atuvchi mikroorganizmlar sistemikasi va biologik xususiyatini, o'simlik kasalliklariga qarshi o'yg'unlashgan kurash choralarini, kasalliklarga qarshi kurash choralarini biologik va iqtisodiy samarasini aniqlash usullarini xaqidagi <i>ko'nikmalarga ega bo'lishi kerak</i>. - o'simliklarini kasalliklarini rasmiylashtirishning xuquqiy asoslari; - o'simliklarni kasalliklarini o'rganish tarixi va axamiyati xaqida; - o'simliklarni kasalliklarini o'rganishda ishlatiladigan asosiy usullar xaqida; - o'simliklarni kasalliklari tufayli keltirilgan iqtisodiy zarari aniqlash <i>malakalariga ega bo'lishi kerak</i>.
4.	VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari: • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadlar; • <i>munozara</i>, • <i>o'z-o'zini nazorat</i>, • “Aqliy hujum”; • “Muammo”; • Krossvord • Annogrammalar • Ko'chma dars mashg'ulotlari
5.	VII. Kreditni olish uchun talablar: Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'liq o'zlashtirish, tahlili natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil inshohada yuritish va joriy nazorat shakllari, hamda mustaqil ta'limda berilgan vazifa topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat ishini topshirish

Asosiy adabiyotlar:

1. E.A.Xolmurodov, M.A.Zuparov, R.K.Sattarova, N.T.Xakimova X.X.Nuraliyev, X.Sh.Bekbergenov, S.E.Avezov «Qishloq xo'jalik fitopatologiyasi» darslik, Toshkent 2014 y. 338-342 b.
2. Hasanov B.A., Ochilov P.O., Gulmurodov R.A. Sabzavot, kartoshka hamda poliz ekinlarining kasalliklari va ularga qarshi kurash. Toshkent. "Vorix- Nashriyot". 2009.
3. Hasanov B.A., Ochilov P.O., Xolmurodov E.A., Gulmurodov R.A. Mevali va yong'oq mevali daraxtlar, sitrus, rezavor mevali butalar hamda tok kasalliklari va ularga qarshi kurash. Toshkent. "Office Print". 2010.
4. E.Umurzakov, S.Axmedov, I.Mamasaliyev. Qishloq xo'jalik fitopatologiyasidan laboratoriya mashg'ulotlari. O'quv qo'llanma—Samarqand: SamDU nashri, 2021. — 260 b.
5. S.I.Axmedov. Fitopatologiyadan laboratoriya mashg'ulotlari. — O'quv qo'llanma. Samarqand: SamDU nashri, 2021. — 236 b.

Tavsiya qilinadigan qo'shimcha adabiyotlar

6. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. Toshkent, "O'zbekiston" NMU, 2017. — 56 b.
7. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. "O'zbekiston" NMU, 2017. — 47 b.
8. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. "O'zbekiston" NMU, 2017. — 485 b.
9. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik-har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. "O'zbekiston" NMU, 2017. — 103 b
10. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha xarakatlar strategiyasi to'g'risida" TI PF-4947-sonli Farmoni. O'zbekiston Respublikasi qonun xujjatlari to'plami, 2017 y., 6-son, 70-modd
11. Y.Sh. Toreniyazov, Sh.T. Xo'jayev, E.A. Xolmurodov «O'simliklarni himoya qilish» darslik. «Navro'z» nashriyoti, toshkent 2018 y.

12. Sheraliyev A.Sh., Sattarova R.Q., Raximov U.X. Qishloq xo'jalik fitopatologiyasi. Toshkent. 2008.
13. Sheraliyev A.Sh., Umumiy va qishloq xo'jalik fitopatologiyasi, (Darslik), Taqin" nashriyoti. -Toshkent, 2004.
14. Sattarova P.Q., Xakimova H.T., Xolmurodov E.A., Allayarov A.N. Umumiy fitopatologiya va mikrobiologiya. (Darslik) "Navro'z" nashriyoti. - Toshkent, 2018.
15. Sattarova R.Q. va boshqalar. Umumiy fitopatologiya (uslubiy qo'llanma). Toshkent 2001 y.
16. Sattarova R.Q. va boshqalar. Fitopatologiya (uslubiy qo'llanma). Toshkent 2002 y.
17. A.Sh. Xamrayev, A.G.Kojevnikov, B.A.Sulaymonov, Q.X.Xushvaqto, Sh.K.Aliyev, T.B.Niyazov «O'simliklarni himoya qilish» darslik. "Hayot" nashriyoti. Andijon - 2017 y.
18. B.A.Hasanov, R.O.Ochilov, E.A. Xolmurodov, R.A.Gulmurodov // Mevali va yong'oq mevali daraxtlar, sitrus, rezavor mevali butalar hamda tok kasalliklari va ularga qarshi kurash // Toshkent 2010 y.

Internet saytlari

19. www.lex.uz - O'zbekiston Respublikasi Qonun xujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi.
20. www.entomology.com/pat/insects.html.
21. www.ziyounet.uz
22. <http://old.natlib.uz:8101/e-library>
23. samdu.uz
24. www.z-llb.org
25. www.cyberlininka.ru
26. www.elibrary.ru
27. toshdan.uz
8. Fan/modul uchun mas'ullar:
Axmedov S.I. — Sharof Rashidov nomidagi SamDU, "agrokimyo va o'simliklarni himoya qilish" kafedrasi dotsenti.

9. Taqrizchilar:

Normurodov D.S. – Sharof Rashidov nomidagi SamDU, Meva-uzumchilik va sabzavotchilik kafedrasi professori, q/x.f.doktori.

Ergashev I.T. – SamDVMBCHU "O'simlikshunoslik va yem-xashak yetishtirish" kafedrasi professori, q/x.f.doktori.

Universitetning 2024-yil 16-avgustdagi 301-ij buyrug'i asosida

Fan dasturlari va mustaqil ta'lim topshiriqlarini ishlab chiqishga ma'sul ishchi guruh:

Rais – SH.T. Xoliqulov

Kafedra mudiri:

Xashimov F.X

Institut uslubiy kengashi raisi

Sh.A. Mamamov

Institut direktori:

Rajabov T.F.

Sh. Rashidov nomidagi

SamDU O'quv-ishlari

bo'yicha I-prorektor:

A. S. Soleyev

Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti Agrobiotexnologiyalar va oziq-ovqat xavfsizligi instituti 60810500 – O'simliklar himoyasi va karantini talim yo'nalishi uchun «Qishloq xo'jalik fitopatologiyasi» fanidan tayyorlangan fan dasturiga

TAQRIZ

Fan dasturi 60810500 – O'simliklar himoyasi va karantini talim yo'nalishi talabalariga «Qishloq xo'jalik fitopatologiyasi» fani bo'yicha bilim va malakalarini egallashi, ko'nikmalarini shakllantirishga qaratilgan mavzular qamrab olingan. Fan dasturida «Qishloq xo'jalik fitopatologiyasi» fanni o'qitishdan maqsad talabalarga o'zlari tanlagan mutaxassisligiga qiziqish uyg'otish, talabalar bilimi va ko'nikmalariga qo'yilgan talablar, fanni o'qish uslublari hamda respublika agrar sohasida tayyorlanayotgan kadrlar bilim va ko'nikmalarini shakllantirishdan iborat.

Talabalar ushbu fanni o'qishi davomida zararkunandalar tur tarkibi zarari tarqalish areallari, ularga qarshi kurash usullarini talabalar bilimni boyitishga qaratilgan mavzularni o'z ichiga olgan va yaxshi yoritilgan.

60810500 – O'simliklar himoyasi va karantini talim yo'nalishi 3 - 4 kurslarda talabalar uchun «Qishloq xo'jalik fitopatologiyasi» fani 6 – 7 semestrda rejalashtirilgan bo'lib, unda ma'ruza va amaliy mashg'ulotlari mavzulari fan dasturi asosida tuzilgan, mavzular ketma-ketligi bir-birini to'ldirib, fanning barcha bo'limlarini qamrab olgan. Mustaqil ta'lim mavzulariga alohida e'tibor berilgan bo'lib ma'ruza va amaliy mashg'ulotlar mavzularida keltirilgan mavzular mustaqil ta'lim mavzulariga kiritilmaganligi talabalarning mustaqil ta'limlarda o'zlari mustaqil ravishda ishlashga qaratilgan.

Umuman olganda fan dasturi 60810500 – O'simliklar himoyasi va karantini ta'lim yo'nalishi uchun «Qishloq xo'jalik fitopatologiyasi» fanidan tuzilgan bo'lib, oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi tomonidan qo'yilgan barcha talablarga to'liq javob beradi va uni foydalanishlari uchun tavsiya etaman.

Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti, meva-uzumchilik va sabzavotchilik kafedrasi professori, q/x.f.doktori

D.S. Normurodov